

Menjadores i abeuradors

Per Biel Bernat i Xisco Lladó

Gaudeix dels aucells al teu jardí mentre els ajudes.

Hi ha res millor que ajudar els nostres amics, els aucells, quan en tenen necessitat? Alimentar-los en la fredor de l'hivern, quan l'aliment escasseja, o proporcionar-los aigua durant l'estiu, són actes que poden millorar la seva supervivència en temps difícils. A més, ajudar-los ens permetrà gaudir d'ells i podrem observar-los amb molta facilitat.

TEMPS DIFÍCILS

Encara que les nostres illes, de clima mediterrani, no pateixen hiverns extrems, el fred fa que el nombre de insectes disminueixi molt i moltes espècies d'aus hagin d'alimentar-se dels fruits de plantes que, com la mata (*Pistacia lentiscus*) o l'ullastre (*Olea europea*), treuen els fruits a l'hivern. Això, unit al fet que milers i milers d'aus arriben de tota Europa per alimentar-se d'aquests fruits, fa que els aucells petits hagin de fer un sobreesforç per trobar aliment suficient. Si, a això, hi afegim alguna nevada esporàdica que tapi durant dies el terra i la seva vegetació, la situació pot esdevenir molt complicada.

UNA AJUDA IMPORTANT

Davant d'aquestes situacions de manca, nosaltres els podem ajudar amb facilitat. Ens bastarà amb posar al seu abast menjar i aigua que els permeti complementar la seva alimentació, de forma que hi puguin acudir en cas de necessitat.

Aquestes aportacions poden arribar a ser importants en els anys en què les condicions siguin més dures. Les podrem fer de moltes formes i segur que en trobarem alguna que ens vagi bé i s'adapti a les nostres possibilitats d'espai i situació.

MENJADORES

Un simple gest com el de tirar enterra les miques de pa que ens sobren, o posar-les dins un plat, és suficient perquè alguns aucells trobin allò que necessiten. Però si volem anar més enllà i ajudar-ne una varietat major o, senzillament, que la menjadora es converteixi en un element més del nostre jardí o balcó, haurem de seguir algunes pautes. Proporcionar aliment addicional als aucells és molt fàcil, però haurem de tenir en compte alguns factors, ja que el tipus de menjar, la seva col·locació, l'entorn o la presència de depredadors ens condicionaran l'èxit de la menjadora i les espècies que s'hi acostaran. Per això, haurem de saber quines són les espècies que hi ha al nostre entorn i proporcionar-los l'aliment adient, usant una menjadora adequada i col·locada en un lloc òptim.

MATIES REBASSA

Les necessitats d'aliment de cada espècie ens marcaran les pautes a seguir:

- Per a les **granívores**, podrem aportar gran diversitat de llavors, com les del blat de les índies (picat), pipes de gira-sol (sense sal), cacauets (sencers o pelats), blat i llavors d'altres gramínies. Es poden trobar fàcilment al mercat mesclades de gra especialment preparades per als aucells.
- Les **insectívores** preferiran aliments que continguin gran quantitat de greixos i proteïnes. Podem adquirir aliments preparats amb aquesta finalitat en forma de pasta o de granulats i picats secs que contenen restes càrniques, làctiques, peix o crustacis deshidratats (en aquest cas, convé que els aucells també tinguin aigua disponible). Una altra opció és preparar-ho a casa, fent pastissos, ja siguin crus o cuits, amb greixos com el saïm, mesclats amb restes càrniques i llavors.
- Les **frugívores**, si bé podran alimentar-se normalment de llavors, també agraïran que hi posem algunes peces de fruita, com poden ser taronges, pomes, peres...

Observarem que la dieta d'algunes espècies canvia lleugerament en distintes èpoques de l'any, especialment, pel canvi de necessitats alimentícies que suposa la reproducció.

La col·locació de la menjadora és important, com també el seu entorn. Hi ha aucells que mengen enterra, d'altres que no hi baixen mai, alguns que hi vendran sigui on sigui...

- La versió més bàsica serà qualsevol **plataforma** que ens permeti posar-hi el menjar sense que s'escampi, com un plat, palangana o una menjadora ornamental feta expressament. La col·locarem en una superfície plana on els aucells hi tinguin fàcil accés: enterra, damunt d'un mur, paret o barana, sobre un tronc d'arbre o a quasi qualsevol lloc que puguem imaginar.
- Per a altres espècies que mengen a les branques dels arbres podrem usar menjadores **penjades**, ja siguin de tub o reixa, dosificadores o simples. O senzillament farem un enfilall, si l'aliment ho permet, com per exemple, de cacauets sencers.

Un rupit (*Eriothraupis rubecula*) s'alimenta de preparat especial per a aucells insectívors a una menjadora.

És molt important que la menjadora se col·loqui en un lloc on els aucells se sentin segurs. Per això, mirarem de situar-la fora dels llocs de pas o amb poca visibilitat, col·locant-la on tinguin una fugida fàcil en cas de sentir-se amenaçats. És convenient que a prop disposin d'algun posador com, per exemple, un arbre, ja que poques vegades acudirán a la menjadora directament. Abans s'aturaran per observar si és segur fer-ho i aquest posador els donarà una bona visió de la zona.

També s'ha de tenir present que, en cap moment, hem de posar en perill els animals; per això, si hi ha possibles depre-

adors a prop (especialment moixos) descartarem la instal·lació de la menjadora per evitar mals majors als que puguin patir per la falta d'aliment.

La fruita i les menjadores penjades són algunes alternatives per als aucells frugívors i insectívors.

Per poc que ens esforcem en mantenir la nostra menjadora en condicions, gaudirem amb facilitat de la visita d'espècies comunes a les nostres terres, com el gorrió teulader (*Passer domesticus*), el verderol (*Carduelis chloris*), el pinsà (*Fringilla coelebs*), la mèrlera (*Turdus merula*), el rupit (*Eriothraupis rubecula*), el busqueret de cap negre (*Sylvia melanocephala*), el busqueret de capell (*Sylvia atricapilla*), la tórtora turca (*Streptopelia decaocto*), el coa-roja de barraca (*Phoenicurus ochruros*), la cadenera (*Carduelis carduelis*), el ferrerico

(*Parus major*)...

Observarem que les visites dels aucells variaran molt durant l'any en funció del menjar que tinguin disponible a la natura. La menjadora es pot tenir col·locada tot l'any, però no fa res si la retirem durant l'estiu.

ABEURADORS

Una altra cosa que podem fer per ajudar les aus petites és proporcionar-los aigua abundant durant l'estiu mitjançant algun abeurador que, de ben segur, se convertirà en un imant per a moltes espècies d'aus.

Els aucells aconseguixen la major part de l'aigua que necessiten a través de l'aliment, però acudeixen als llocs on aquesta s'acumula, com basses, bassiots o fonts, no només per a beure-la, sino també per refrescar-se i, sobretot, rentar-se i desparasitar-se donant-se banys.

La construcció d'un abeurador és tan simple com la d'una menjadora, aplicant-hi els mateixos principis bàsics i consells. Bastarà situar en un bon lloc, preferiblement a l'ombra, un recipient poc profund on els aucells puguin ficar-se sense perill. Per fer-ho, usarem algun plat o brullola que ens permeti posar-hi dos dits d'aigua. Podem facilitar l'accés dels aucells introduint-hi alguna pedra que els servirà per posar-se.

Allò més important a l'hora de mantenir un abeurador és que l'aigua sempre ha d'estar neta, i l'hem de canviar tantes vegades com faci falta perquè sigui així. No fer-ho podria provocar problemes als aucells.

LA NETEJA, IMPRESCINDIBLE

Les menjadores i els abeuradors són punts d'atracció i concentració de múltiples aucells, cosa que fa que es magnifiquin els efectes d'una possible malaltia. No hi són rares les infeccions bacterianes ni la infestació per fongs o àcars, que es transmeten fàcilment si es donen les condicions ade-

quades i que, en alguns casos, poden ser catastròfiques per a les diverses poblacions d'aus.

Per evitar-ho, haurem de mantenir la nostra menjadora i el nostre abeurador ben nets, retirant el menjar que estigui en mal estat, canviant l'aigua sovint perquè sempre estigui neta i, de tant en tant, desinfectant-los amb lleixiu o amb algun producte similar. També és important que el menjar que hi posem sigui de qualitat i estigui en bon estat, i no hi col·loquem el que presenti signes de putrefacció o presència de fongs.

Si volem evitar la presència de rates i ratolins, o que el nostre jardí se converteixi en un colomer, també serà convenient anar retirant totes aquelles restes de menjar que puguin anar caient enterra. La neteja, en aquests casos, és imprescindible.

AVANTATGES AFEGITS

A pesar que la principal motivació que puguem tenir per instal·lar una menjadora o un abeurador a ca nostra sigui la d'ajudar els aucells en temps de manca, amb el que més gaudirem, sense cap dubte, serà observar-los a plaer, sense restriccions i còmodament des de casa. Situar-los a prop d'una finestra o algun lloc que ens permeti observar els aucells de prop, sense molestar-los, amb la vista directa, l'ajuda d'uns prismàtics o, fins i tot, d'una càmera fotogràfica, ens proporcionarà hores i hores de gaudi.

No serà gens difícil preparar l'entorn per afavorir aquesta observació, que pot ser, a més, un bon punt d'entrada a l'ornitologia per a nins i no tant nins. •

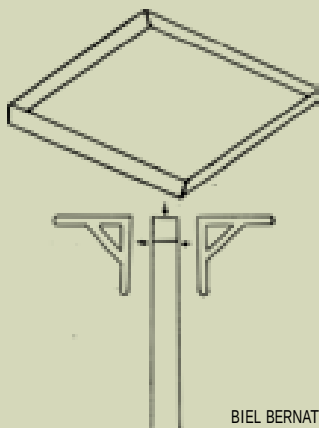
AGRAÏMENT

Aquest article ha estat possible gràcies a la col·laboració de Toni Soler.

CONSTRUCCIÓ D'UNA MENJADORA

Si disposau d'un jardí on poder instal·lar una menjadora, potser us interressi comprar-ne alguna d'ornamental per vestir l'entorn. Però si estau disposats a fer-vos-la vosaltres mateixos, aquí us proposam un exemple senzill, pràctic i barat...

- Us recomanem:
- Utilitzar materials naturals i/o biodegradables, provinents d'explotacions sostenibles i respectuoses amb el medi ambient com, per exemple, fusta certificada.
 - Si s'utilitza fusta, protegir-la de la intempèrie amb olis o resines naturals, com l'oli de lli, evitant usar vernissos o productes químics contaminants i que poden intoxicar els aucells a través de l'aliment.
 - És convenient que la plataforma superior pugui evacuar l'aigua de pluja. Per això, podeu deixar diversos forats o canals als llistons del seu perímetre. Si es vol una solució més vistosa, també es podria construir una menjadora amb sostre.

BIEL BERNAT

NOTA: Podeu veure una menjadora d'aquest estil als jardins de la Finca Pública de Galatzó, a Calvià.

XISCO LLADÓ

Es tracta d'una menjadora de fusta, del tipus plataforma, molt bona de fer:

1. El suport és un tauló, que haureu de fixar enterra, enterrant-lo, procurant que quedi perfectament vertical i amb la part superior tallada horitzontalment.
2. Al tauló de suport li clavarem un, dos o quatre escaires, que serviran per subjectar la plataforma al seu lloc de forma segura. Podreu trobar escaires ja fets a les fusteries i tendes de bricolatge o els podeu muntar vosaltres mateixos si teniu molta per fer-ho.
3. La plataforma estarà formada per una post amb la forma que vulguem i llistons al seu perímetre (serà més fàcil si és quadrada o rectangular) per evitar que el menjar caigui al terra.

A les fotografies podeu veure quin és el seu procés de construcció, que podeu variar en funció de les vostres necessitats o de l'espai disponible.